

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt II. De forma & methodo proponendi Evangelium Infidelibus ac demunere principali Ministrorum in hac parte.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Societatis JESU, quinque in illis regionibus factum Evangelium restituerunt, data anno Domini 1555. Thomas Parthis, ut Euseb. *hyst. lib. 3. cap. 1.* Ruffin. *hyst. lib. 1. cap. 9.* Medisitem, Hircanis, & Brachmanis, ut Chrylost. *Homil. in 12. Apost. & alij Patres affirmant.* Addit his Indos Hieronymus, Oforius Silvenis, gravissimus indicarum rerum nostri temporis scriptor, *lib. 3.* Præterea non tantum Brachmanis, sed & Taprobana insula Evangelium annuntiasse, scribit Niceph. *hyst. lib. 2. cap. 50.* ante eum idem affirmare videtur Theodoretus de legibus. Bartholomæus Indis, lato secum volumine Evangelii Mauhæi prædicavit, teste Euseb. *hyst. lib. 5. cap. 10.* Matthæus Æthiopicis, ut idem Euseb. *hyst. lib. 3. cap. 1.* Socrat. *lib. 1. cap. 15.* & alii retulerunt. Mathiam denique, præter ea, quæ de ipso leguntur in Actibus Apostolorum, non tantum in Judæa, sed & in ulteriori Æthiopia Evangelium prædicasse, scribit Sophronius apud Hier. *de Script. Ecclesiast.*

Agatur igitur de cæteris nationibus, non tantum ab Apostolis, sed ab aliis etiam verbi DEI præconibus, ad fidem conversis. Nonne maxima fuit quondam barbaries præcorum Germanorum, ac Saxonum antiquorum, de quibus Fortunatus Poëta:

Astra gens Saxo, vivens quasi more ferino.

Quod si descendamus ad alias etiam gentes Septentrionales, ut fuerunt Sarmata, Pannonii, ac Hungari, de quibus antiqui auctores, præcipue Regino sic scribit: *Vivunt Hungari non hominum sed belluarum more: caribus, ut fama est, crudis vescuntur, sanguinem bibunt, corda hominum, quos capiunt, particulatim dividentes, veluti pro remedio devorant, nulla ratione stercuntur, aut miseratione assiciuntur.* Quid verò referam de præcis Polonis, de Erulis, Russiis, aliisque Borcalibus nationibus, quam fuerint atroces, & bellis simillimi? Qui plura scire desiderat, legat proprios illorum Scriptores. Ac denique in omnes alias barbarorum regiones, per prædicatores sancti Evangelii humanis prædiis profusos destitutos, ad fidem humanitatemque, ac vitæ civilis rationem sunt perductæ. Si vero his nationibus Indorum, aliorumque nostri sæculi barbarorum perniciam, ac mores feritatemque comparemus, longe sunt illis inferiores: quare in illis ad fidem convertendi, non videtur recedendum ab antiqua Apostolicaque Missionum forma; sed, reiectis humanis prædiis, in uno DEO spes tota casto coi de erit collocanda.

C A P V T II.

De forma & methodo proponendi Evangelium Infidelibus ac de munere principali Ministrorum in hac parte.

Aliet fidei mysteria Gentilibus, aliter Judæis hæreticisve sunt proponenda: at nec tam his quam illis certa nequit præscribi forma divina mysteria edocendi. Deinde aliter cum sapientibus, aliter verò cum insipientibus & barbaris agendum: ut uno verbo dicam, methodus ac modus in fidei veritatibus evangelizandis ut plurimum pendet ex circumstantiis temporum, personarum, nationum, loci, ac proinde

hoc ministrorum prudentiæ relinquendum. Illud tamen frequentius oblietur, ut prius contrarii errores refutentur, ac postea veritas Catholica statuatur: hoc enim & ordo naturæ postulare videtur, ut prius gramina herbaque infructuose eradicentur, antequam semina terræ mandentur. Quare etiam in disputationibus contra Infideles de fidei mysteriis non ad hoc conari debeamus, ut fidei veritates rationibus necessariis & evidentibus demonstremus: hoc enim sublimitati & excellentiæ fidei derogat, quæ non solum humanas mentes, sed etiam Angelicas excedit: possumus tamen duo in disputationibus intendere: ut optime adnotavit D. Thom. *lib. 1. con. gent. cap. 9.* Primum contrariorum errorum destruere, ac fidem nostram non esse impossibilem, nec contra rationem naturalem defendere. Hoc enim est quod D. Petrus monet, ut simus parati reddere rationem de fide nostra. Alterum verò est fidei nostræ mysteria ostendere esse evidenter credibilia, & digna, ut eis omnes teneantur, auditu tantis motibus, assensum præbere.

Illud præterea notatione dignum videtur, dogmata fidei Christianæ ita omnem nostri intellectus capacitatem excedere, ut nulla ratione naturali lumine possint investigari: tum ob nostri intellectus debilitatem, tum ob naturæ divinæ magnitudinem, ac majestatem: ut sol qui etiam natura sua lucidissimus sit, tamen quia noster aspectus est imbecillus, pati non potest solis fulgorem. Convenienter tamen, imò & necessitati, ut fide tenenda hominibus proponatur, ut ea quæ de DEO naturali illustratione consequi non possumus fidei ministerio, DEI ope & beneficio obtineamus. Hanc verò doctrinam D. Thom. *1. con. gentiles cap. 5.* hac inter alias ratione demonstrat. Nullus (inquit) desiderio & studio in aliquid tendit, nisi sic ei præcognitum. Quia ergo ad alius bonum, quam experiri in præsentia vita possit humana fragilitas, homines per divinam providentiam ordinantur, ut in sequentibus investigabuntur; oportet necesse evocari in aliquid latius, quam ratio nostra in præsentia possit pertingere, ut sic disceret aliquid desiderare, & studio tendere in aliquid, quod totum statum præsentis vitæ excedit. Et hæc præcipue Christiana Religio cõpõnit, quia singulariter bona spiritalia promittit: unde & in ea plurima humanum sensum excedentia proponuntur. Lex autem veteris, quæ temporalia promissa habebat, pauca proposuit, quæ humana rationis investigationem excederent. Secundum etiam hunc modum Philosophis cura fuit, (ut patet 7. & 10. Ethicorum) ad hoc, ut homines à sensibilibus delectationibus ad honestatem perducerent: ostendere esse bona his sensibilibus potiora: quorum gustu multo suavis, qui vacant activis vel contemplativis virtutibus, delectantur.

Est etiam necessarium hujusmodi veritatem ad credendum hominibus proponi, ad DEI cognitionem veritatem habendam. Tunc enim solum verè Deum cognoscimus, quando ipsum esse credimus super omnia, quod de DEO cogitari ab homine possibile est, id quod naturalem hominis cognitionem divina substantia excedit, ut supra ostensum est. Per hoc ergo, quod homini de DEO aliqua proponuntur, quæ rationem excedunt, firmatur in homine opinio, quod DEVS sit aliquid supra id, quod cogitari potest. Hactenus D. Thom. Quibus illud in confirmationem adjungi potest: quia veritas fidei est maximè nostro intellectui contentanea: & quantumvis eam ratio naturalis non assequatur, non capiat, non demonstrat, convincitur tamen ad eam credendam hæc rationibus.

Prima, quæ intellectus noster probe novit, se esse

esse sanis infirmum : at DEUM esse substantiam immentam , ut non magis eam possit capere, quam universam pelagi aquam intra vasculum exiguum concludi liceat.

Quin etiam experimento docemur , plurima fieri, quæ revera mira esse agnoscimus , admiramur, suspicimus, causam eorum ignoramus, quo pacto fiant nescimus. Item multæ sunt in stirpibus, gemmis, metallis, & animantibus vires, & facultates, quæ nostram notitiam effugiunt : quid ergo mirum, si multæ divina sint, quæ nos omnino lateant? Et sicut vires rerum abditas, & occultas credimus, etsi nos fugiant : sic multa divina oportet nos credere, licet nostræ mentis captum exsuperent. Atqui licet multa divina non assequamur, intelligimus tamen esse creditu dignissima, atque à ratione non abhorrentia, non absurda, non incommoda.

Addo mentem nostram, naturali ratione ductam, cognoscere DEUM esse primam & summam veritatem, quæ nec falli, nec fallere, nec mentiri potest, & omne dictum à DEO esse verissimum, atque certissimum, quamvis homo id intelligendo non consequatur, sed simul etiam intelligit, quæ Christianorum lex de DEO supernaturalia præcepta tradit, ac docet, tamen si naturali ratione non probantur, dignissima esse creditur, esse admodum consona, nihil cum recta ratione pugnat : ergo natura duce mens credit prudenter ac sapienter, credibilia esse, quæ lex Christiana præscribit.

Nemo item est, qui non probè norit, homines non posse vivere, quin multa credant, quamvis ea clarè non videant. Et adeò verum est hoc, ut licet ceterò experiamur, homines sæpe alios deludere, labi, errare, mentiri, plurima tamen vera esse arbitremur solum, quia iis, quæ ea dixerunt, fidem habemus. Si ergo vivere non possumus, quin multa solo hominum testimonio, & auctoritate credamus, quid mirum si plurima divina sint, quæ ratione non comprobata, divino tamen testimonio patefacta credamus? Quare multa sunt, quæ etsi ratio naturalis non probet, convenienter hominibus credenda proponuntur, quibus ipsi fidem tenentur adhibere, maxime si testimonio gravissimis confirmantur.

Est autem deinde considerandum, in fide duo esse perpendenda. Primum est, assensus hominis in ea, quæ sunt fidei, & quæ à DEO credenda nobis media prædicatione proponuntur. Secundum ipsa res, sive mysteria fidei proposita. Ut igitur quis assensum præbeat, duo itidem desiderantur: primum doctrina fidei, congruenter exterius proposita, miraculisque visis, vel persuasione hominis congruentibus testimoniis, confirmata. Alterum est, DEUS interius hominem permovens, tam intellectum illustrans, quam voluntatem alliciens, ut rebus propositis assentiatur: & hæc est potissima causa, & origo nostræ fidei. Nam experientia constat, non sufficere fidei externam prædicationem: videntium enim idem miraculum, & audientium; vel legentium eandem doctrinam quidam credunt, quidam non credunt: quare oportet ut alia causa potentior accedat, DEUS scilicet interius movens. Adhuc tamen sine fidei propositione nihil fit, quomodo enim credent sine prædicante? Quare cum à fidei propositione, & simul à confirmatione, qua ostendatur fidei nostræ credibilitas, pendeat sufficiens fidei propositio, imò & totum negotium conversionis, quantum est ex parte ministrorum, eorum scopus inter infideles esse debet fidei veri-

tates proponere, easque firmissimis argumentis ornatas corroboratasque demonstrare, ita ut sufficienti propositione omnibus constet, fidei nostræ mysteria esse vera, à DEO revelata, fide dignissima, & necessariò credenda ad salutem.

Nec sufficit infidelibus ostendere, probabilia esse nostræ Religionis mysteria, ut credantur tanquam à DEO revelata. Unde D. Tho. 2. 2. quæst. 2. art. 4. neminem putat crediturum prudenter, nisi putet esse evidenter credibilem doctrinam fidei: cujus ea ratio reddi potest: quia quando alteri proponitur sermo, si alias non sic manifestus, ut credatur, indiget ut ab eo confirmetur: unde cum res fidei sint supra humanam rationem, necessarium est adhibere aliqua testimonia, quibus sermo prædicantium confirmetur: manifesteque ostendatur huiusmodi sermonem processisse à DEO. Unde Dominus discipulos ad prædicandum mittens, dixit: *Infirmos curate, mortuos suscite, &c.* Et alibi: *Illi autem prædicarunt ubique Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.* Miracula igitur voluit DEUS per suos Apostolos, & per alios verbi prædicatores, sæpissimè fieri in confirmationem Evangelii, ut manifestè ostenderetur, huiusmodi doctrinam processisse à DEO, dum prædicantes ea mirabilia præsterunt, quæ solus potest facere DEUS. Unde Augustinus libro de spiritu & littera c. 34. *Nec enim (inquit) animarum rationalis credere potest, si nulla sit vocatio vel suasio cui credat.* Quare non sufficit revelatio mysteriorum fidei, nisi adsint motiva, quæ moraliter necessaria sunt, ut infideles persuasi de fidei nostræ credibilitate, ei præbeant assensum. Quam ob causam sancti Evangelii ministris maxime enitendum est, ut dum fidei mysteria proponunt, tam ex miraculis ipsorum factis, quam ex aliis gravissimis argumentis, (quæ in promptu sæpe per habere debent, ad ostendendam evidenter fidei nostræ credibilitatem) ea confirmare nitantur.

C A P V T III.

Fidei Christianæ mysteria esse evidenter credibilia demonstratur, tam secundum se, quam comparata cum aliis sectis.

PRImò se offert considerandum, fidei Christianam esse quasi Solem quendam, qui radios lucis clarissimos ex omni parte diffundit, ut clarissime per eos cognosci possit. Habet enim plurimas notas sive testimonia ac signa, quæ eam discernunt ab omni falsa religione Paganorum, Judæorum, & Hæreticorum. Et hæc non efficiunt evidenter verum, ipsam esse veram DEI Ecclesiam, tamen efficiunt id evidenter credibile. Nam evidenter verum dicitur, quod vel in se, vel in suis principis videtur: evidenter verò credibile illud, quod non videtur nec in se, nec in suis principis, habet tamen tot, & tam gravia testimonia, ut quilibet vir sapiens merito id credere debeat: ut si iudex videat hominem à latrone occidi vel vulnerari letaliter, & postea mori, habet evidentiam clarissimam veritatis, quod ille latro sit homicida: si autem cædem fieri non videat, sed habeat viginis testes, viros gravissimos, qui dicunt se vidisse, habet evidentiam credibilitatis.

Dicimus ergo hæc testimonia sive motiva, quæ

Matt. 10.
Marc. ult.

D. August.